

Nd.

15. Frumvarp til laga

[15. mál]

um breyting á lögum nr. 13/1979, um stjórn efnahagsmála o. fl.

Flm.: Jóhanna Sigurðardóttir, Magnús H. Magnússon, Karvel Pálmason.

1. gr.

39. gr. 4. tl. a orðist svo:

Miðað sé við opinbera skráða vísitölu, svonefnda lánskjaravísitölu, eins og hún er skráð á hverjum tíma.

2. gr.

Við 4. tl. 39. gr. bætist nýr liður, merktur c, sem hljóðar svo:

Nú reynist á einhverjum gjalddaga samanlögð upphæð afborgunar, verðtryggingarþátta og vaxta, hér eftir nefnd gjalddagsupphæð, á verðtryggðu láni til einstaklings skv. lögum þessum hafa hækkað meira hlutfallslega en kaupgreiðsluvísitala skv. 4. mgr. á tímabilinu frá því að lánveiting átti sér stað, og skal þá einungis sá hluti ofangreindrar gjalddagsupphæðar, sem samsvarar hækkun kaupgreiðsluvísitölu skv. 4. mgr., teljast gjaldfallinn.

Sú lækkun gjaldfallinnar upphæðar, sem af ákvæði 1. mgr. leiðir, myndar sérstakan viðauka höfuðstóls, sem verðtryggist með sama hætti og hið upphaflega lán og lýtur sömu vaxtakjörum, en byrjar að gjaldfalla þá fyrst er upphaflegum lánstíma lýkur og þá með sömu gjalddögum og hið upphaflega lán.

Lánstími höfuðstólsviðauka skal við það miðaður, að raungildi hvernar greiðslu verði eigi hærra en raungildi síðustu greiðslu vaxta, verðtryggingar og afborgunar af upphaflegum höfuðstól lánsins.

Kaupgreiðsluvísitala sú, er miðað skal við skv. ákvæði 1. mgr., skal leidd af taxta verkamanna í fiskvinnu, efsta starfsaldursþrepi, og tekur sömu breytingum og viðmiðunartaxti atvinnuleysisbóta, sbr. 23. gr. laga nr. 64/1981.

Endurskoða skal þennan viðmiðunargrunn reglulega.

3. gr.

2. málsg. 39. gr. orðist svo:

Seðlabankinn skal birta lánskjaravísitölu, sem heimilt er að miða verðtryggingu sparfjár og lánsfjár við, ásamt vaxtakjörum. Seðlabankinn skal einnig birta kaupgreiðsluvísitölu skv. 4. mgr. 2. gr. þessara laga.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ákvæði til bráðabirgða.

Verðtryggð lán til eins árs eða lengur, sem tekin hafa verið fyrir gildistöku laga þessara, skulu háð sömu skilyrðum og um getur í 1. og 2. gr. þessara laga frá og með næsta gjalddaga eftir gildistökuna. Verði þá tekið mið af því, hvenær lánveiting átti sér stað, en þó skal miðað við fyrsta útreikning lánskjaravísitölu 1. júní 1979 ef lánveiting átti sér stað fyrir þann tíma.

Greinargerð.

Markmið þessa frumvarps er að fyrirbyggja að versnandi lífskjör auki greiðslubyrði verðtryggðra lána langt umfram eðlilega greiðslugetu fólks, m. ö. o. að tillit sé tekið til þess við útreikninga verðtryggðra lána þegar lífskjör fara versnandi og verðmæti vinnulauna fylgja ekki verðgildi annarra verðmæta í þjóðfélaginu.

Hugmyndin er sú að fresta greiðslu á þeim hluta verðtryggingar sem er umfram almennar launahækkanir í landinu. Þetta verði gert með lengingu lánstímans þannig að hækkun árlegrar greiðslubyrði sé ekki meiri en sem nemur hækkun almennra launa.

Með lögum nr. 13 frá 10. apríl 1979, um stjórn efnahagsmála, voru gerðar gagngerðar breytingar á lánsfjármarkaði hér á landi. Ástæður þessarar lagasetningar voru, eins og margir muna, verulegur lánsfjárskortur vegna neikvæðra vaxta, rýrnun á sparifé landsmanna, verðbólugubrisk og óarðbærar fjárfestingar í steinsteypu o. fl. með válegum fyrirboðum fyrir þjóðarþúið ef fram haldi sem horfði um lengri tíma.

Með tilkomu verðtryggingarákvæða þeirra laga voru fyrirsjáanlegir ýmsir aðlögunar-erfiðleikar almennings á lánsfjármarkaðinum, þ. á m. gjörbreyttur hugsunarháttur gagnvart skuldasöfnun. Þetta þýddi einfaldlega það, að ekki var lengur hægt að treysta á hjálp verðbólgunnar við að eyða skuldunum.

Prátt fyrir þetta dró lítið úr eftirspurn eftir lánsfé, nema þá helst fyrst í stað. Skýringin á þessu var m. a. sú, að í kjölfar verðtryggingarákvæðanna jókst verulega framboð á lánsfé og lánastofnanir kynntu verðtryggðu lánin með lægri afborgunarkjörum og vaxtagreiðslum fyrstu árin heldur en fylgdu gömlu lánunum.

Samkvæmt lögnum átti samhliða verðtryggingu almennt að lengja lánstímann til að mæta greiðslubyrðum sem af verðtryggingunni leiddi. Þetta ákvæði hafa stjórnvöld að verulegu leyti heykt á að framkvæma, þótt einstakir lífeyrissjóðir hafi lengt lánstímann eitthvað.

Í 39. gr. laga nr. 13/1979 eru talin upp nokkur skilyrði verðtryggingar, en að öðru leyti er Seðlabankanum falið að ákveða lánskjör verðtryggðra lána, þar með talið að ákveða vísitölu eða vísitölur þær sem nota skal til viðmiðunar. Gerð var ný vísitala, lánskjaravísitala, sem samsett er úr tveim eldri vísitölum, vísitölu framfærslukostnaðar að $\frac{2}{3}$ hlutum og vísitölu byggingarkostnaðar að $\frac{1}{3}$ hluta. En jafnframt heimilar Seðlabankinn notkun byggingarvísitölu sem grundvöll verðtryggingar. Virðast lánskjaravísitala og byggingarvísitala notaðar jöfnum höndum af lánastofnunum. T. d. nota Húsnæðisstofnun ríkisins og Lífeyrissjóður verslunarmanna byggingarvísitölu, en Lífeyrissjóður opinberra starfsmanna og SAL-sjóðirnir lánskjaravísitölu. Þess ber að geta, að skv. 33. gr. laga um Húsnæðisstofnun ríkisins eiga lán Byggingarsjóðs ríkisins og Byggingarsjóðs verkamanna að vera verðtryggð skv. lánskjaravísitölu, en af einhverjum ástæðum hefur þessu ákvæði ekki enn verið framfylgt.

Ósamræmi í vísitöluviðmiðun skapar óvissu um hvað verðtrygging sé, því það hefur sýnt sig að byggingarvísitala mælir oft hærri verðtryggingu en lánskjaravísitala og er því óhagstæðari fyrir lántakendur, en hagstæðari fyrir lánastofnanir.

Meðaltals byggingarvísitala á ári hefur hækkað um 270% árin 1970—1975 að báðum árunum meðtöldum á meðan sambærileg lánskjaravísitala hækkaði um 219%. Meðaltals byggingarvísitala ársins 1976 hefur hækkað um 1088% fram til 1. okt. 1982 á meðan lánskjaravísitala hækkaði um 982%. Hér skeikar verulegu, og af töflu II má ráða að frá útreikningi lánskjaravísitölu 1. júní 1979 hefur þessi munur aukist jafnt og þétt. Það er því augljóst að verðtryggð lán samkvæmt byggingarvísitölu hafa á þessum tímabilum verið mun óhagstæðari en önnur verðtryggð lán. Þá má geta þess, að samhliða þessum verðtrygg-

ingarviðmiðunum er notuð viðmiðun við gengi erlends gjaldeyris sem nauðsynleg er vegna erlendra lána.

Af þessu má ljós vera nauðsyn þess að samræma grundvöll verðtryggingar a. m. k. á innlendum lánsfjármarkaði, og sýnist hér miklu eðlilegra að miða alfarið við lánskjaravísitölu, sem mælir miklu almennari verðlagsþróun en byggingarvísitala.

Í því óðaverðbólguástandi, sem ríkt hefur hér um árabil, hefur það sýnt sig, að ógjörningur er að gera langtímaáætlanir um fjárskuldbindingar.

Sá, sem tekur verðtryggt lán til 25 ára, hefur mjög óverulega hugmynd um hvaða skuldbindingar hann er að leggja á sínar herðar, nema honum séu tryggð jafnverðtryggð laun fyrir sama tímabil, því þá yrði lánið sama hlutfall af árstekjum hans allt tímabilið.

Á sama hátt og það er sjálfsagt réttætismál, að menn endurgreiði jafnmikil verðmæti og þeir fá að láni, ásamt sanngjarnri þóknun, þá er líka sanngirniskrafa að þjóðfélagið viðhaldi þeim skilyrðum sem gera slíkt mögulegt, þ. e. a. s. að lífskjörin haldist jafngóð eða betri yfir lánstímabilið en þegar lánið er tekið. Ef aðstæður um lengri eða skemmri tíma eru þannig að lífskjör fara versnandi í þjóðfélaginu, þá er sanngjarnt að skuldabyrðum almennings sé dreift á lengri tímabil heldur en hætta á greiðslubrot fólks með ófyrirsjáanlegum afleiðingum fyrir margar fjölskyldur í landinu.

Almennt hafa launþegar ekki önnur úrræði til að standa undir fjárskuldbindingum sínum en verðmæti vinnu sinnar.

Ef verðmæti vinnunnar minnkar í hlutfalli við önnur verðmæti, t. d. verðgildi peninga, fasteigna eða vöruverðs, þá minnkar kaupgeta og greiðslugeta almennra launþega með þeim afleiðingum, að meiri vinnu þarf fram að leggja til að standa undir greiðslubyrðum húsnæðislána, lífeyrissjóðslána og bankalána samfara öðru brauðstriti.

Það er alveg ljóst, að almennt hefur fólk ekki gert sér grein fyrir því, í hverju verðtrygging felst, og margir því teflt á tæpasta vað við fjármögnun íbúðarhúsnæðis.

Þá er að koma í ljós í mörgum atvinnurekstri, að margur hefur reist sér hurðarás um öxl í fjárfestingu og lántöku. Nægir þar að benda á útgerðina sem hefur nú fengið því framgengt, að skuldabyrðum sé létt af útgerðarfyrirtækjum með lengingu lána og þeim reyndar sumum á niðurgreiddum kjörum. Sama gildir um heimilin í landinu, að þau standa ekki undir sínum skuldabyrðum frekar en atvinnufyrirtæki við langvarandi kjararýrnun.

Það er alveg ljóst, að launahækkar á undanförunum árum hafa dregist verulega aftur úr hækkunum lánskjara- og byggingarvísitölu.

Ef sérstaklega er skoðað það tímabil sem liðið er frá fyrsta útreikningi lánskjaravísitölu, þ. e. a. s. frá 1. júní 1979 til 1. okt. 1982, kemur í ljós að byggingarvísitala hefur hækkað um 375%, lánskjaravísitala um 323%, en áætluð meðallaun verkamanna hafa hækkað um 290.6%, verkakvæna um 285.2%, iðnaðarmanna um 302.5%, verslunarmanna 261.1%, landverkafólks 285.9%, opinberra starfsmanna 255% eða meðallaun þessara starfshópa alls um 276.7%.

Samanburður á lánskjaravísitölu, byggingarvísitölu og meðaltalsvísitölu ofangreindra starfshópa (sbr. töflu I):

Tímabil 1. júní 1979—1. október 1982.

Byggingarvísitala	375%
Lánskjaravísitala	323%
Meðaltalsvísitala launa	276.7%

Mismunur byggingarvísitölu og meðaltalsvísitölu launa:

Byggingarvísitala	375
Meðaltalsvísitala launa	276.7
Mismunur	98.3 prósentustig

Mismunur lánskjaravísitölu og meðaltalsvísitölu launa:

Lánskjaravísitala	323
Meðaltalsvísitala launa	276.7
Mismunur	46.3 prósentustig

Greiðslubyrði miðað við lánskjaravísitölu er orðin um 12.3% meiri en meðallaun frá útreikningi lánskjaravísitölu. Miðað við byggingarvísitölu er þessi greiðslubyrði 26.1% meiri. En hækkun lánskjaravísitölu umfram meðallaun **hefur verið að meðaltali** 9.4% allt tímabilið og miðað við byggingarvísitölu 12.85%. Byggingarvísitala er eingöngu reiknuð þriðja hvern mánuð, þannig að í raun er hún vanáætluð í þessu meðaltali.

Þessi munur er geigvænlegur og má rökstyðja það með margvíslegum dæmum.

Almennt ráðast flestir einstaklingar í meiri háttar fjárskuldbindingar við öflun eigin húsnæðis.

Því er fróðlegt að skoða dæmi um ung hjón sem keyptu sér tveggja herbergja íbúð 1. júní 1979.

Íbúðarverðið var 180 þúsund krónur og sjálf áttu þau þriðjung, þ. e. 60 000 krónur, sem jafngildi þá rúmlega $2\frac{1}{2}$ árslaunum skv. 8. launaflokki Verkamannasambands Íslands, en mánaðarlaun voru þá 1 955 krónur samkvæmt þessum launaflokki.

Afganginn, 120 þúsund krónur, urðu þau að taka að láni hjá ýmsum aðilum. Gert er ráð fyrir að þessi lán séu verðtryggð til 20 ára og beri 2% vexti.

Rétt er að geta þess, að vextir hafa nýlega verið hækkaðir í 3% á verðtryggðum lánum, sem þýðir tvöföldun á raungildi lánsins á aðeins 23.5 árum. 2% vextir, sem áður giltu, þýddu tvöföldun lánsins á 35 árum.

Helmungur þeirra lána, sem ungu hjónin tóku, er verðtryggður með lánskjaravísitölu og hinn með byggingarvísitölu.

1. júní 1979 er 120 þúsund króna lán jafngildi 61.38 mánaðarlauna skv. 8. launafl. Verkamannasambands Íslands eða 3.06 mánaðarlaun á ári. Með vöxtum er þetta 4.30 mánaðarlaun fyrsta árið og 3.13 síðasta árið. Ungu hjónin verða því að gera ráð fyrir því næstu 20 árin, að þau hafi ráðstafað 3—5 föstum mánaðarlaunum, ef launin eru samkvæmt 8. launaflokki Verkamannasambandsins.

Í ljósi síðari þróunar lítur dæmið þannig út:

	A	B	C	D	E	F	G		D — E	
	Afb. vextir af hvoru láni	lánskj.- vísitala	bygging- arvísit.	Samtals	8. l.fl. V. í.	Greiðslu- byrði skv. viðmið- unarvísitölu	Mismunur D—F	Raungildi mism. tölu 1.10.82	Greiðslu- byrði í mánaðarl. forsendur lánsins	Árleg greiðslu- byrði í fjölda mánaðar- launa í reynd
1979 1. júní					1955					
1. árið	4200	6426	6510	12 936	2 655	11 340	1 596	4 412	4.30	4.87
2. árið	4 140	9 895	10 102	19 997	4 111	17 305	2 692	4 765	4.24	4.87
3. árið	4 080	14 076	14 810	28 886	5 905	24 480	4 406	5 402	4.17	4.89
Samtals								14 579		

Ef við berum saman greiðslubyrði þessara lána í ofangreindri töflu út frá forsendum frumvarpsins og hvaða áhrif hún hefur á lengingu lánsins skv. frumvarpinu, þá kemur í ljós að raungildi þessa mismunar á þremur árum nemur 14 579 kr. 1. október 1982 eða rúmlega 40% af greiðslubyrði hvers árs, sem þýðir um 13% á hvert þessara þriggja ára.

Þessi uppsöfnun mismunar gerir um 2.7 ára framlengingu fyrir öll þessi lán á 20 árum ef þessi mismunur helst allan tímann.

Rétt er að gera sér grein fyrir áhrifum þessa frumvarps á helstu lánastofnanir og getu þeirra til að standa undir lengingu lána sem af því gæti leitt. Á það skal strax lögð áhersla, að á engan hátt er um tekjutap að ræða hjá lánastofnunum skv. þessu frumvarpi, þar sem viðauki höfuðstóls er verðtryggður skv. lánskjaravísitölu allan lánstímann.

Almennt verður að gera ráð fyrir því, að líf skjör fari batnandi, a. m. k. þegar til lengri tíma er litið, og áhrifa þessa frumvarps gæti því ekki nema tímabundið. Hvað lífeyrissjóðina snertir, þá eru innlánsskuldbindingar þeirra í raun verðtryggðar samkvæmt kaupgreiðsluvísitölu og því ætti frumvarpið ekki að hafa nein afgerandi áhrif á greiðslugetu þeirra við útborgun lífeyrisgreiðslna.

Fjáröflun Byggingarsjóðs ríkisins og Byggingarsjóðs verkamanna er með svo margvíslegum hætti að erfitt er að gera sér glögga grein fyrir áhrifum þessara breytinga á útlánagetu þeirra.

Ef miðað er við þá neikvæðu þróun, sem orðið hefur á þróun kaupgjalds frá útreikningi lánskjaravísitölu, sbr. og þróun byggingarvísitölu á sama tíma, og hún framreiknuð til 25 ára, þá gefur það framlengingu um 3 ár fyrir lán tryggð með lánskjaravísitölu og áætla má um 4 ár fyrir lán tryggð með byggingarvísitölu.

Það verður að teljast harla ólíklegt, að slík þróun haldist jafnlengi. Miklu líklegra er, miðað við reynslu síðari ára og það sem er framundan á næstu misserum, að kjararýrnunin vari fá ár í senn, en gæti þó orðið mun meiri en undanfarin þróun sýnir.

Það verður því að telja sennilegt, að slík lagabreyting sem frumvarpið gerir ráð fyrir komi sér vel fyrir fólk þegar kjaraskerðingar skella á fyrirvaralaust í stuttan tíma, en þýði þó í reynd óverulega lengingu lánstímans.

Andstætt Byggingarsjóðunum lána bankarnir einstaklingum aðallega skammtímalán. Greiðslutilfærslan er því miklu styttri hjá bönkunum og ætti því litlu máli að skipta, þar sem ekki er um neitt tekjutap að ræða. Þá má benda á að innlánsskuldbindingar bankanna eru

ekki nærri allar verðtryggðar, heldur ráða bankarnir yfir verulegu fé sem er ekki verðtryggt. Nægir þar að nefna ávísana- og hlaupareikningsviðskipti þeirra, en þessir reikningar bera aðeins 19% vexti í 60% verðbólgu.

Að öllu samanlögðu verður því ekki séð að ákvæði þessa frumvarps muni kollvarpa útlánagetu lánastofnana eða skerða möguleika bankanna til fullverðtryggðra innlána.

Kaupgreiðsluvísitala sú, sem valin hefur verið til viðmiðunar í frumvarpinu, er leidd af taxta verkamanna í fiskvinnu, efsta starfsaldurþrepi, sem nú er 8. launaflokkur Verkamannasambands Íslands. Ástæður fyrir þessu vali eru þrjár.

Í fyrsta lagi er þessi viðmiðun notuð við ákvörðun atvinnuleysisbóta skv. 23. gr. laga nr. 64/1981 og við ákvörðun fæðingarorlofsgreiðslna skv. 1. gr. laga nr. 97/1980 um breytingu á lögum um almannatryggingar. Verður því að ætla að þessi viðmiðunargrundvöllur hafi verið talinn nokkuð eðlilegur sem viðmiðun meðaltaxtakaups í landinu.

Eini munurinn er sá, að atvinnuleysisbætur og fæðingarorlofsgreiðslur fylgja hækkun 8. launaflokks Verkamannasambands Íslands, en kaupgreiðsluvísitala frumvarpsins fylgir launahækkunum starfsheitisins verkamenn í fiskvinnu. Þetta starfsheiti er nú í 8. launaflokki.

Í öðru lagi felur þessi viðmiðun í sér starfsaldurshækkanir og launaflokkatilfærslur, þar sem hún er bundin við starfsheiti, en ekki launaflokk. Þetta er mjög mikilvægt því alltaf er nokkur launahækkun bundin við starfsaldurshækkanir og launaflokkatilfærslur sem grunnkaupshækkanir mæla ekki.

Í þriðja lagi er ein launaviðmiðun miklu auðveldari í útreikningum heldur en meðallaun þar sem tillit þarf að taka til fjölda í hverjum launaflokki og áætla vægi starfsaldurshækkana og launaflokkatilfærslna.

Á það verður þó að benda, að því fylgir nokkur áhætta að miða eingöngu við eitt starfsheiti. Það er engan veginn víst, að launahækkanir verkamanna í fiskvinnu endurspegli almenna launaþróun í landinu. Af töflu II má sjá að þessi taxti er rífleg meðallaun. Þess vegna er gert ráð fyrir að viðmiðunargrunnur þessi sé endurskoðaður reglulega með tilliti til þess, hve vel þessi viðmiðun reynist.

Sú leið, sem lögð er til í þessu frumvarpi, þ. e. frestun á greiðslu þess hluta lánsins sem nemur mismun ákveðinnar kaupgreiðsluvísitölu og lánskjaravísitölu, er ekki óþekkt á hinum Norðurlöndunum.

Svipuð leið hefur verið farin t. d. í Danmörku og Noregi.

Í Danmörku er um að ræða lengingu lánstímans á þeim mismun sem verður þegar skerðing verður á launum í hlutfalli við lánskjörin.

Í Noregi miðast húsnæðismálalán við að greiðslan fari ekki fram úr 20% af dagvinnutekjum iðnverkamanna og mismunur, sem hugsanlega skapast á þeirri greiðslu og lánskjörinum, greiðist á framlengdum lánstíma.

Um 1. gr.

Í útlánakjörum er í dag bæði notuð lánskjaravísitala og byggingarvísitala. Breyting þessarar lagagreinar felur í sér samræmingu á þeim viðmiðunarvísitölum sem nú eru í gildi, þ. e. a. s. að ein vísitala kölluð lánskjaravísitala sé notuð sem verðtryggingarviðmiðun í lánsfjárviðskiptum innanlands. Gildi þetta jafnt um húsnæðismálalán, sbr. 33. gr. laga nr. 51/1980 með síðari breytingum, lífeyrissjóðslán og bankalán.

Um 2. gr.

Hugtakið verðtryggð útlán skv. þessari grein tekur til allra verðtryggðra lána til einstaklinga á innlendum lánsfjármarkaði, þar með talin húsnæðismálalán, lífeyrissjóðslán og bankalán.

Með útlánum til einstaklinga er átt við öll þau lán sem ekki eru tekin í nafni atvinnu-
rekstrar eða með veði í atvinnufyrirtækjum.

Við útreikning hverrar greiðslu skal aðeins taka tillit til hlutfallslegrar hækkunar við-
miðunarvísitalna frá því lánveiting átti sér stað þar til á gjalddaga hverju sinni. Þetta þýðir að
ekki á að meta sveiflur í vægi hverrar viðmiðunarvísitölu milli gjalddaga.

Viðaukahöfuðstóll ber sömu vexti og verðtryggingu og upphaflegi höfuðstóllinn. Hann
þarfnast ekki þinglýsingar og ber ekki heldur sérstakan lántökukostnað.

Þegar lánstími framlengist vegna viðaukahöfuðstóls, þá skal ekki reikna viðaukahöf-
uðstól að nýju á framlengingartímabilinu, en greiðslur viðaukahöfuðstóls verða þó eigi hærri
að raungildi en raungildi síðustu greiðslu vaxta, verðtryggingar og afborgunar af upphaf-
legum höfuðstól lánsins. Athuga skal að kaupgreiðsluvísitala miðast við starfsheiti en ekki
launaflokk.

Um 3. gr.

Þarfnast ekki skýringar.

Um 4. gr.

Þarfnast ekki skýringar.

Um ákvæði til bráðabirgða.

Í ákvæði til bráðabirgða er tekið tillit til eldri verðtryggðra lána, en eldri lán bera
mismunandi vísitöluviðmiðun.

Í frumvarpi þessu er nú lagt til að miðað sé við eina vísitölu — lánskjaravísitölu, en
útreikningur hennar var í fyrsta skipti gerður 1. júní 1979.

Við gildistöku þessara laga er því rétt að samræma eldri lánveitingar þeirri viðmiðun og
að það sem eftir stendur af eldri lánum teknum fyrir 1. júní 1979 miðist við þá dagsetningu.

Verðtryggð lán, sem hafa eða eiga eftir styttri lánstíma en eitt ár og tekin hafa verið fyrir
gildistöku þessara laga, falla ekki undir þetta ákvæði til bráðabirgða.

Tafla I.

Próun vísitölu meðaltalstaxta hjá verkamönnum, verkakönnum, iðnaðarmönnum, verslunar- og skrifstofufólki, ASÍ-landverkafólki og opinberum starfsmönnum.

	Verka- menn	Verka- konur	Iðnaðar- menn	Verslunar- og skrifst.f.	ASÍ- land- verkaf.	Opinb. starfsm.	Meðal- tal
Árið 1979							
Júní	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Júlí	102.4	102.4	102.4	102.4	102.4	100.0	101.7
Ágúst	102.4	102.4	102.4	102.4	102.4	100.0	101.7
September	111.8	111.8	111.8	111.8	111.8	109.2	111.0
Október	111.8	111.8	111.8	111.8	111.8	109.2	111.0
Nóvember	111.8	111.8	111.8	111.8	111.8	109.2	111.0
Desember	126.5	126.5	126.5	126.5	126.5	123.6	125.7
Árið 1980							
Janúar	126.5	126.5	126.5	126.5	126.5	123.6	125.7
Febrúar	126.5	126.5	126.5	126.5	126.5	123.6	125.7
Mars	135.0	135.0	135.0	135.0	135.0	131.8	134.0
Apríl	135.0	135.0	135.0	135.0	135.0	131.8	134.0
Maí	135.0	135.0	135.0	135.0	135.0	131.8	134.0
Júní	150.8	150.8	150.8	150.8	150.8	147.3	149.7
Júlí	150.8	150.8	150.8	150.8	150.8	147.3	149.7
Ágúst	150.8	150.8	150.8	150.8	150.8	151.7	151.1
September	163.7	163.7	163.7	163.7	163.7	164.7	164.0
Október	166.9	166.5	167.3	165.3	166.6	164.7	166.0
Nóvember	183.7	180.7	185.8	173.8	181.5	164.7	176.5
Desember	201.1	197.9	203.5	190.4	198.8	181.3	193.6
Árið 1981							
Janúar	201.1	197.9	203.5	190.4	198.8	184.8	194.6
Febrúar	201.1	197.9	203.5	190.4	198.8	184.8	194.6
Mars	213.1	209.7	215.6	201.7	210.6	195.9	206.2
Apríl	213.1	209.7	215.6	201.7	210.6	196.1	206.3
Maí	213.1	209.7	215.6	201.7	210.6	196.1	206.3
Júní	230.4	226.7	233.1	218.1	227.6	212.2	223.1
Júlí	230.4	226.7	233.1	218.1	227.6	212.2	223.1
Ágúst	230.4	226.7	233.1	218.1	227.6	212.2	223.1
September	250.9	246.9	253.9	237.5	248.0	231.3	243.0
Október	250.9	246.9	253.9	237.5	248.0	231.3	243.0
Nóvember	260.5	257.5	262.2	245.8	257.0	238.8	251.6
Desember	286.3	283.1	288.2	270.2	282.5	262.5	276.6
Árið 1982							
Janúar	286.3	283.1	288.2	270.2	282.5	265.6	277.5
Febrúar	286.3	283.1	288.2	270.2	282.5	265.6	277.5
Mars	307.8	304.4	309.9	290.5	303.8	286.5	298.6
Apríl	307.8	304.4	309.9	290.5	303.8	286.5	298.6
Maí	307.8	304.4	309.9	290.5	303.8	286.5	298.6
Júní	339.6	335.8	350.4	320.5	337.3	316.1	331.0
Júlí (spá)	363.4	358.3	366.5	335.9	356.9	316.1	344.8
Ágúst (spá)	361.6	358.3	371.2	335.9	357.5	330.3	349.4
September (spá)	390.6	385.2	402.5	361.1	385.9	355.0	376.7
Október (spá)	390.6	385.2	402.5	361.1	385.9	355.0	376.7

Athuga: Tekið er tillit til starfsaldurshækkana og flokkatílfærslna á tímabilinu.

Tafla II.

Þróun lánskjaravísitölu, byggingarvísitölu, vísitölu fiskvinnutaxta, efsta aldursþrep, og meðalvísitölu kauptaxta verkamanna, verkakvenna, iðnaðarmanna, verslunar- og skrifstofuf., ASÍ-landverkaf. og opinberra starfsmanna frá 1. júní 1979 til 1. október 1982.

	Visitala fisk- vinnutaxta, efsta aldursþrep	Meðalvísitala taxa verkam., verkakv., iðnaðarm., verslunar- og skrifstofuf., ASÍ- landverkaf., opinb. starfsmanna	Lánskjaravísitala	Byggingarvísitala
Árið 1979				
Júní	100.0	100.0	100.0	100.0
Júlí	102.0	101.7	103.0	110.0
Ágúst	102.0	101.7	107.0	
September	112.0	111.0	113.0	
Október	112.0	111.0	118.0	127.0
Nóvember	112.0	111.0	122.0	
Desember	127.0	125.7	130.0	
Árið 1980				
Janúar	127.0	125.7	135.0	142.0
Febrúar	127.0	125.7	139.0	
Mars	135.0	134.0	143.0	
Apríl	135.0	134.0	147.0	155.0
Mai	135.0	134.0	153.0	
Júní	151.0	149.7	160.0	
Júlí	151.0	149.7	167.0	175.0
Ágúst	151.0	151.1	172.0	
September	164.0	164.0	178.0	
Október	166.0	166.0	183.0	193.0
Nóvember	180.0	176.5	191.0	
Desember	197.0	193.6	197.0	
Árið 1981				
Janúar	197.0	194.6	206.0	224.0
Febrúar	197.0	194.6	215.0	
Mars	209.0	206.0	226.0	
Apríl	209.0	206.3	232.0	244.0
Mai	209.0	206.3	239.0	
Júní	226.0	223.1	245.0	
Júlí	226.0	223.1	251.0	264.0
Ágúst	226.0	223.1	259.0	
September	246.0	243.0	266.0	
Október	246.0	243.0	274.0	290.0
Nóvember	254.0	251.6	282.0	
Desember	279.0	276.6	292.0	
Árið 1982				
Janúar	279.0	277.5	304.0	325.0
Febrúar	279.0	277.5	313.0	
Mars	300.0	298.6	323.0	
Apríl	300.0	298.6	335.0	363.0
Mai	300.0	298.6	345.0	
Júní	331.0	331.0 (spá)	359.0	
Júlí	360.0	344.8 (spá)	373.0	407.0
Ágúst	360.0	349.4 (spá)	387.0	
September	387.0	376.7 (spá)	402.0	
Október	387.0	376.7 (spá)	423.0	475.0

Tafla III.

Þróun lánskjaravísitölu 1.6.79 til 1.10.82 í samanburði við þróun meðaltaxtavísitölu verkamanna, verkakvenna, iðnaðarmanna, verslunar- og skrifstofuf., ASÍ-landverkaf., opinberra starfsmanna.

	$\frac{\text{Lánskjaravísitala}}{\text{Kauptaxtavísitala}} \times 100 = \text{Greiðslubyrðarvísitala}$		
	Kauptaxtar. Meðal- vísitala	Lánskjara- vísitala	Greiðslu- byrðar- vísitala
Árið 1979			
Júní	100.0	100.0	100.0
Júlí	101.7	103.0	101.3
Ágúst	101.7	107.0	105.2
September	111.0	113.0	101.8
Október	111.0	118.0	106.3
Nóvember	111.0	122.0	109.9
Desember	125.7	130.0	103.5
1979	99.6	106.0	106.4
Árið 1980			
Janúar	125.7	135.0	107.4
Febrúar	125.7	139.0	110.6
Mars	134.0	143.0	106.7
Apríl	134.0	147.0	109.7
Mái	134.0	153.0	114.1
Júní	149.7	160.0	106.9
Júlí	149.7	167.0	111.5
Ágúst	151.1	172.0	113.9
September	164.0	178.0	108.5
Október	166.0	183.0	110.2
Nóvember	176.5	191.0	108.2
Desember	193.6	197.0	101.8
1980	150.3	167.0	111.1
Árið 1981			
Janúar	194.6	206.0	105.9
Febrúar	194.6	215.0	110.5
Mars	206.2	226.0	109.6
Apríl	206.3	232.0	112.5
Mái	206.3	239.0	115.9
Júní	223.1	245.0	109.8
Júlí	223.1	251.0	112.5
Ágúst	223.1	259.0	116.1
September	243.0	266.0	109.5
Október	243.0	274.0	112.8
Nóvember	251.6	282.0	112.1
Desember	276.6	292.0	105.6
1981	224.3	253.0	112.8

	$\frac{\text{Lánsjaravísitala}}{\text{Kauptaxtavísitala}} \times 100 = \text{Greiðslubyrðarvísitala}$		
	Kauptaxtar. Meðal- vísitala	Lánsjara- vísitala	Greiðslu- byrðar- vísitala
Árið 1982			
Janúar	277.5	304.0	109.6
Febrúar	277.5	313.0	112.8
Mars	298.6	323.0	108.2
Apríl	298.6	335.0	112.2
Mái	298.6	345.0	115.5
Júní (spá)	331.0	359.0	108.5
Júlí (spá)	344.8	373.0	108.2
Ágúst (spá)	349.4	387.0	110.8
September (spá)	376.7	402.0	106.7
Október (spá)	376.7	423.0	112.3

Tafla IV.

Þróun lánskjaravísitölu 1.6.79 til 1.10.82 í samanburði við þróun vísitölu fiskvinnutaxta, efsta aldursþrep.

Lánskjaravísitala

————— × 100 = Greiðslubyrðarvísitala

Kauptaxtavísitala

	Vísitala fisk- vinnutaxta, efsta aldursþrep	Lánskjaravísitala	Greiðslubyrðar- vísitala
Árið 1979			
Júní	100.0	100.0	—
Júlí	102.0	103.0	101.0
Ágúst	102.0	107.0	104.9
September	112.0	113.0	100.9
Október	112.0	118.0	105.4
Nóvember	112.0	122.0	108.9
Desember	127.0	130.0	102.4
Árið 1980			
Janúar	127.0	135.0	106.3
Febrúar	127.0	139.0	109.4
Mars	135.0	143.0	105.9
Apríl	135.0	147.0	108.9
Mái	135.0	153.0	113.3
Júní	151.0	160.0	106.0
Júlí	151.0	167.0	110.6
Ágúst	151.0	172.0	113.9
September	164.0	178.0	108.5
Október	166.0	183.0	110.2
Nóvember	180.0	191.0	106.1
Desember	197.0	197.0	—
Árið 1981			
Janúar	197.0	206.0	104.6
Febrúar	197.0	215.0	109.1
Mars	209.0	226.0	108.1
Apríl	209.0	232.0	111.0
Mái	209.0	239.0	114.4
Júní	226.0	245.0	108.4
Júlí	226.0	251.0	111.1
Ágúst	226.0	259.0	114.6
September	246.0	266.0	108.1
Október	246.0	274.0	111.4
Nóvember	254.0	282.0	111.0
Desember	279.0	292.0	104.7
Árið 1982			
Janúar	279.0	304.0	109.0
Febrúar	279.0	313.0	112.2
Mars	300.0	323.0	107.7
Apríl	300.0	335.0	111.7
Mái	300.0	345.0	115.0
Júní	331.0	359.0	108.5
Júlí	360.0	373.0	103.6
Ágúst	360.0	387.0	107.5
September	387.0	402.0	103.9
Október	387.0	423.0	109.3

Tafla V.

Tafla þessi sýnir algengt lífeyrissjóðslán í dag. Þar kemur fram að uppsöfnun höfuðstólsviðauka er 16 368 kr. sem skiptist á 3—4 ár. Upphæðin miðast við verðlag í dag og byggist á lánskjara- og launaþróun júlí 1979—júlí 1981, þ. e. 25 mánaða tímabil, er breytt í ársviðmiðun hver mánuður.

Athuga ber að hér er aðeins um að ræða 150 þús. kr. lán, en reikna verður með að taka verði 400—500 þús. kr. lán (3 lán) miðað við verðlag á tveggja herbergja íbúð í dag. Það þýðir að mismunurinn í greiðslubyrði þrefaldast með þremur slíkum sambærilegum lánum.

Lánsupphæð 150 000. Lánstími 25. Vextir 2%. Lánið er tekið á tímanum 2 til tímans 27. Hámarksafbörgun er 6000 kr.

	Est. f. gr.	Afb.	Vextir	Samt.	Eftirst.	Upps.
3	150 000	5 770	2 885	8 655	144 000	345
4	144 345	5 944	2 853	8 797	138 000	435
5	138 435	5 699	2 621	8 320	132 000	884
6	132 884	5 511	2 425	7 936	126 000	1 606
7	127 606	5 860	2 461	8 321	120 000	1 837
8	121 837	5 646	2 258	7 904	114 000	2 370
9	116 370	5 483	2 084	7 567	108 000	3 130
10	111 130	5 708	2 055	7 763	102 000	3 590
11	105 590	5 551	1 887	7 438	96 000	4 264
12	100 264	5 334	1 707	7 041	90 000	5 228
13	95 228	5 700	1 710	7 410	84 000	5 723
14	89 723	5 462	1 529	6 991	78 000	6 526
15	84 526	5 302	1 379	6 681	72 000	7 536
16	79 536	5 562	1 335	6 897	66 000	8 230
17	74 230	5 410	1 190	6 600	60 000	9 115
18	69 115	5 686	1 137	6 823	54 000	9 674
19	63 674	6 000	1 080	7 080	48 000	9 867
20	57 867	5 767	923	6 690	42 000	10 334
21	52 334	5 526	774	6 300	36 000	11 081
22	47 081	5 575	669	6 244	30 000	11 779
23	41 779	5 431	543	5 974	24 000	12 641
24	36 641	5 272	422	5 694	180 000	13 680
25	31 680	5 559	334	5 893	12 000	14 421
26	26 421	5 426	217	5 643	6 000	15 306
27	21 306	5 259	105	5 364	0	16 368